

POSUDEK MAGISTERSKÉ PRÁCE

Tereza Kučmášová:

USA, Evropská unie a Írán po roce 2001: Komparace americké a evropské strategie proti šíření zbraní hromadného ničení

Tereza Kučmášová se ve své práci věnuje otázce, která několik posledních let patří mezi klíčové výzvy mezinárodní bezpečnosti. Současně jde do určité míry o paradoxní situaci, protože mezinárodní společenství vyvíjí značné úsilí k zabránění vzniku hrozby (vojenského jaderného arzenálu), jejíž samotná existence je zdrojem hrozby – Íránem – vehementně popírána. Komparace strategií dvou klíčových aktérů, kteří se v této věci angažují, je tak mimořádně relevantním tématem.

Práce je přehledně strukturována do čtyř hlavních částí, z nichž první se zabývá motivy Íránu pro rozvoj jaderného programu; druhá a třetí část analyzují strategie EU a USA s přihlédnutím ke klíčovým faktorům, jež je utvářely, a k nástrojům, jež využívají; a čtvrtá část přináší komparativní zhodnocení výsledků, jichž obě strategie dosáhly (nebo spíše nedosáhly), a obsahuje i autorčin vlastní návrh vhodného dalšího postupu.

Posuzovaný text představuje čistě empirickou analýzu zkoumaného problému, která si nečiní ambice na jeho teoretické podchycení. V těchto mantinelech se autorka s výzvou vyrovnala více než obstojně: Její studie vychází ze zpracování úctyhodného množství zdrojů, na něž v textu hojně (a formálně správně) odkazuje. V součinnosti s jasnou strukturou a přesvědčivou argumentací je výsledkem podrobný rozbor, na jehož základě si posléze autorka může dovolit i formulaci normativních doporučení, jejichž jádrem je potřeba prohloubení dialogu s Íránem a zejména užší zapojení USA, které by se mimo jiné měly vzdát cíle změny režimu v této zemi (s. 98). (V této souvislosti si nicméně dovolím provokativní otázku: Nebylo by pro Spojené státy a nakonec i pro Evropu výhodnější akceptovat – a příslušným způsobem regionálně vyvážit – Írán vyzbrojený jadernými zbraněmi, a naopak napřít zvýšené úsilí ke změně vládnoucího režimu?)

Přes jasnou strukturu a přesvědčivou argumentaci má posuzovaná práce, podle mého názoru, jednu podstatnou vadu: Faktory, jež podle autorky zásadně ovlivňují volbu nástrojů, které USA a EU ve vztahu k Íránu používají, jsou sice „instinktivně“ správné, ale v práci zcela chybí zdůvodnění jejich výběru (proč právě tyto faktory a ne jiné). Zjevně jde o daň neexistujícímu teoretickému rámci práce, ovšem i bez teoretického ukotvení by mělo být možné tuto volbu přesvědčivě odůvodnit a autorka by tak během obhajoby měla učinit.

Za sice drobnou, ale ne nevýznamnou chybu považuji i skutečnost, že při líčení role Izraele jako jednoho z možných motivů pro rozvoj íránského (vojenského) jaderného programu (s. 31-33) není vůbec zmíněna otázka izraelského jaderného arzenálu, jehož existence přitom v íránských strategických úvahách nepochybně hraje klíčovou roli.

Po jazykové a stylistické stránce lze práci vytknout jen několik detailů, jedním z nichž je opakovaně chybějící interpunkce na konci vložených vět v souvětích. Na několika místech práce také text náhle „neplyne“, ale je rozkouskován do krátkých vět, v nichž se často opakuje totožný podmět (viz poslední odstavec na s. 28 nebo první odstavec na s. 78). Stylistickou neobratností je i nevhodné používání slovesa být (viz „v roce 2008 byl francouzský export do Íránu v rozsahu 1,8 miliard eur“ – s. 52, nebo „Přímá účast amerického zástupce na jednáních byla až v roce 2008.“ - s. 92). Sporné jsou i občasné příliš dlouhé odstavce (např. s. 54-56, resp. 56-58). V kontextu práce jako celku jde však spíše o drobnosti, které zásadně nenarušují autorčinu argumentaci, jež se, jak již bylo řečeno, opírá o formálně bezchybnou (a obsahově uspokojivou) práci s širokým výběrem použitých zdrojů. Práce také obsahuje všechny ostatní formální náležitosti – původní projekt, anglickou a českou anotaci a výběr klíčových slov a anglické shrnutí.

V souhrnu práci hodnotím pozitivně a jako její konzultant musím ocenit i autorčinu ochotu text průběžně zlepšovat až do výsledné podoby – dle mého názoru – velmi kvalitní analýzy. Práci proto jednoznačně **doporučuji k obhajobě**. Pokud bude autorka během obhajoby schopna adekvátně odpovědět na výše vznesené otázky a připomínky, domnívám se, že je adekvátní i hodnocení **výborně**.

V New Yorku dne 13. 6. 2010